

„Sfântul Nil era un om complex, felurit, plin de viață și înscăunase în sine tot ce găsise bun la sfinți. I-a imitat pe toți. Noi să imităm cel puțin viața unui sfânt! Iar sfântul pe care ni-l pune în față acum Hristos este Cuviosul Nil.“

Arhimandrit Emilianos Simonopetritul

SF. NECTARIE

„Chiar dacă obosesc la rugăciune, în înfățișarea mea înaintea lui Dumnezeu, chiar dacă nu-L cunosc pe Dumnezeu, chiar dacă moțăi, sau nu înțeleg, sau îmi fug cuvintele rugăciunii, sau trăiesc în mii de întunecimi, sunt sigur că în această neștiință a mea, în orbecăiala mea, în acest întuneric al meu, Dumnezeu este prezent, Dumnezeu mă aude, Dumnezeu mă vede, Dumnezeu este de față. Să nu voiesc eu să mă desfătez de El. Să vreau – ca să zicem așa – să Se desfăteze Dumnezeu de mine. Să vreau ca Dumnezeu să Se bucure de mine.“

Arhimandrit Emilianos Simonopetritul

ISBN 978-606-92121-0-3

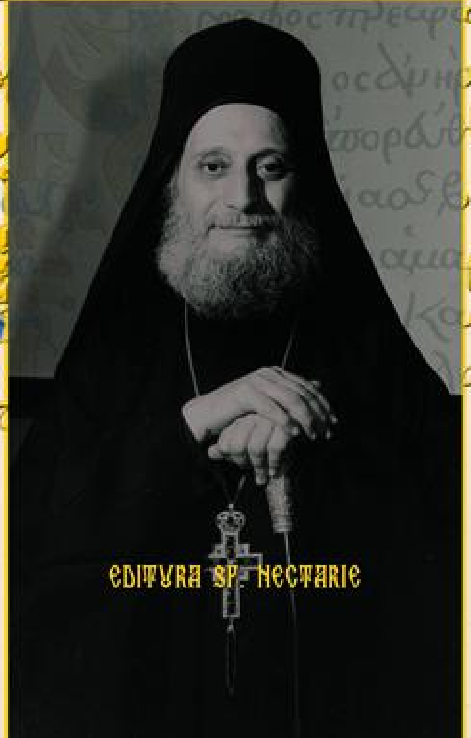
Arhim. Emilianos Simonopetritul

TÂLCUIRE LA VIAȚA CUVIOSULUI NIL CALAVRITUL

TÂLCUIRI ȘI CATEHEZE

TÂLCUIRE LA VIAȚA CUVIOSULUI NIL CALAVRITUL

Arhimandrit Emilianos Simonopetritul

EDITURA SF. NECTARIE

„În istoria Bisericii noastre întâlnim, de multe ori, monahi sfinți înaintea cărora până și îngerii se rușinau. (...) Așa trebuie să fim și noi, ca sfinții să stea uimiți înaintea noastră. Când înțelegem asta și o dorim, dobândim premisa sfințenici. Celelalte vin singure.“

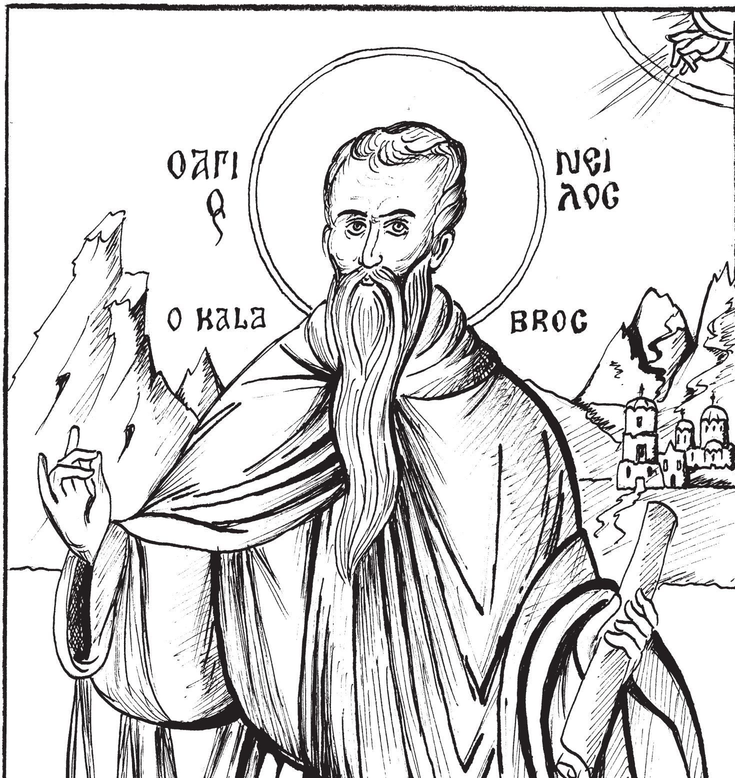
Arhimandrit Emilianos Simonopetritul

SF. NECTARIE

ARHIM. EMILIANOS SIMONOPETRITUL

TÂLCUIRI ȘI CATEHEZE

1

CUVIOSUL NIL CALAVRITUL

ARHIM. EMILIANOS SIMONOPETRITUL

TÂLCUIRE LA VIAȚA
CUVIOSULUI NIL CALAVRITUL

Traducere din limba greacă de
Ierom. Agapie (Corbu)

Tipărită cu binecuvântarea
Înalt Preasfințitului Părinte
TIMOTEI
Arhiepiscopul Aradului

SF. NECTARIE

Traducătorul și Editura Sf. Nectarie mulțumesc din inimă
Preacuvioasei Maici Nicodimi,
Stareța Sfintei Mănăstiri din Ormylia Halkidicii,
pentru dragostea cu care ne-a încredințat
spre traducere și tipărire
volumele acestei serii de *Tâlcuiri și Cateheze*.

❂ ❂ ❂

Traducere după: ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΣΙΜΟΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ, ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΟΔΟΣ, Ἑρμηνεία στὸν Βίο τοῦ Ὁσίου Νείλου τοῦ Καλαβροῦ, ΙΝΔΙΚΤΟΣ, ΑΘΗΝΑΙ 2008

Coperta: Dana Moroiu, Corneliu Alexandrescu
Imagine coperta I: Arhim. Emilianos Simonopetritul (foto), Pecete a Mănăstirii Simonos Petras din 1848 (centru)
flaps I: Manuscris autograf al Cuv. Nil Calavritul (anul 965)
flaps IV: Icoană Cuv. Nil Calavritul (Staro Nagorițane, sec. XIV)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EMILIANOS SIMONOPETRITUL, arhimandrit
Tâlcuiri și cateheze / arhimandrit Emilianos Simonopetritul ;
trad.: ierom. Agapie. - Ed. a 2-a. - Arad :
Editura Sfântul Nectarie, 2010- 4 vol.
ISBN 978-606-92121-8-9
Vol. 1. : Tâlcuire la viața Cuviosului Nil Calavritul. - 2010. -
ISBN 978-606-92121-6-5
I. Agapie, ieromonah (trad.)
252:281.94

PROLOGUL TRADUCĂTORULUI LA EDIȚIA ROMÂNEASCĂ

„Ὁ ἐπιθυμῶν ἀεὶ τοῦ Θεοῦ
οὗτος ὁρᾷ αὐτόν"[1]

Arhimandritul Emilianos Simonopetritul, egumen al mănăstirii athonite Simonos Petras între anii 1973 și 2000, s-a născut lângă Athena, în Pireu, în anul 1934, într-o familie plină de cucernicie. Bunicii săi erau din Asia Mică, bunicul Alexandru, al cărui nume îl purtase din botez și părintele Emilianos, provenea din Silivria, iar bunica, Evdoxia, era din binecuvântatul pământ al Capadociei. Aceștia au venit în Grecia după dezastrul elinismului din Asia Mică și schimbul de populație dintre Grecia și Turcia. Atât bunica, cât și mama Părintelui au îmbrăcat, în ultima parte a vieții, haina monahală, prima având numele de Evtaxia, iar cea de-a doua numele de Emilia. Atmosfera de evlavie din casa părintească l-a însuflețit pe micul Alexandru, astfel încât, prin citirea și studiul Evangheliei, al cărților patristice și prin îndrăgostirea de rugăciunea lui Iisus, s-a născut în el dorința de afierosire către Dumnezeu.

Terminându-și liceul, se înscrie la Facultatea de Drept din Athena, iar după doi ani se mută la cea de Teologie. În răstimpul studiilor universitare a desfășurat, împreună cu un grup de prieteni, o activitate importantă organizând cateheze, confe-

[1] Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, PG 94, 856 A.

rințe și alte manifestări, care au dovedit încă de pe atunci calitățile sale sufletești, duhovnicești, organizatorice și de conducere. La terminarea studiilor se gândea să primească preoția pentru a se dedica misiunii ortodoxe în afara Greciei. S-a gândit însă că ar fi bine să-și înceapă pregătirea într-o mănăstire. Pentru aceasta s-a adresat mitropolitului Dionisie al Trikalei, la obârșie monah aghiorit din Marea Lavră, care tocmai luase conducerea acestei mitropolii și care avea faima unui episcop iubitor de monahi și de viață duhovnicească. Prin urmare, episcopul Dionisie îl tunde monah la 9 decembrie 1960, cu numele de Emilianos, în seama mănăstirii Sfântul Visarion de la Dusico. În 11 decembrie, din același an, este hirotonit diacon și trimis la diferite mănăstiri ale Meteorelor, până când, de praznicul Adormirii Maicii Domnului din 1961, este hirotonit preot. După hirotonie, s-a retras la mănăstirea Sfântului Visarion, unde a rămas până în decembrie, același an, în intensă asceză și rugăciune, în singurătate și izolare, căutându-L cu stăruință și răbdare pe Dumnezeu. Această scurtă perioadă a fost însă decisivă pentru tot restul vieții sale, deoarece prin mijlocirea Sfântului Visarion, ctitorul mănăstirii, alături de ale cărui moaște săvârșise singur îndelungi priveghери, s-a bucurat aici de trăiri dumnezeiești și descoperiri, prin care a înțeles cu toată ființa sa esența vieții monahale, a rugăciunii și a slujirii Sfintei Liturghii. Toți cei care l-au cunoscut după această perioadă au fost marcați de puterea duhului cu care slujea Dumnezeiasca Liturghie, de forța duhovnicească a cuvântului său și de povățuirea sa prin spovedanie. La sfârșitul lui 1961 este instalat Stareț al mănăstirii Schimbarea la Față de la Meteore. Aici, singur la început, își cultivă viața ascetică, mistică, de priveghere și de rugăciune, de studiu îndelungat al cărților patristice și bisericești. Studiază, mai ales, organizarea de-a lungul timpului a monahismului ortodox, cu precădere

al celui chinovial, aprofundând rânduielile monahale ale diferitelor Tipicoane mănăstirești.

De la 1 ianuarie 1962, mitropolitul Dionisie îi încredințează slujirea de predicator și duhovnic pentru tinerii din eparhie. Acum încep să se adune în jurul lui tineri elevi atrași de harul cuvântului său și de privegherile pe care le organiza, de puterea și duhul cu care slujea Sfânta Liturghie și de povățuirea sa duhovnicească. Aceștia sunt nucleul celor două viitoare obști de călugări, de la Simonos Petras, și de maici, de la Ormylia. De acum se cristalizează focarele de trăire duhovnicească ale acestor două obști: cuvântul povățuitor al Părintelui, privegherea personală cu rugăciunea lui Iisus și slujirea Dumnezeieștii Liturghii. Deși dorința acestor tineri de a îmbrățișa cât mai repede viața monahală era foarte mare, Părintele Emilianos a insistat ca aceștia să urmeze și studii universitare, pentru ca astfel să i se redea monahismului și demnitatea sa intelectuală pe care a avut-o și la care ținea atât de mult Sfântul Vasilie cel Mare. În plus, perioada respectivă, cu câteva excepții vrednice de notat, era caracterizată în Athos și Grecia de un monahism incult duhovnicește și submediocru din punct de vedere intelectual, cu monahi fără școală, lipsiți nu numai de o instruire omenească acceptabilă, ci și de cunoașterea și practicarea învățăturii filocalice a Bisericii.

În 1966 este tuns în Sfânta și Marea Schimă de către mitropolitul Dionisie. La temeliile vieții mănăstirești de la Meteore așază principiile patristice, precum și povățuirile primite din partea unor mari duhovnici ai vremii: Amfilohie Makris, Filothei Zervakos, Simon Arvanitis, Dimitrie Gagastakis. În aceeași perioadă face cunoștință la Athos cu Părintele Paisie, cu papa-Efrem Katunakiotul (†1998), care mai apoi îl socotea pe Părintele Emilianos noul său Stareț în locul Cuviosului Iosif Isihastul (†1959), al cărui ucenic fusese: „Mi-am găsit Starețul pierdut, un alt Ghe-

ron Iosif, pe cinstitul Gheron Emilianos, cel cu gura de aur." În 1968 are loc tunderea primilor monahi la Meteore. Privirea străvăzătoare a Părintelui vede în ucenicul său Emanuil Raptis, pe atunci un tânăr elev de liceu, pe viitorul său urmaș la stăreția mănăstirii, căruia îi dă în mod profetic numele de Elisei.

În 1972, după multe peripeții și greutăți, primul nucleu al obștii de maici, sub conducerea actualei Maici Starețe Nicodimi, se așază la mănăstirea Sfinților Teodori, aproape de Meteore. Această obște se va muta în 5 iulie 1974 la un vechi metoc vatopedin din Ormylia, unde a ctitorit mănăstirea Buneivestiri și unde astăzi viețuiesc mai bine de 120 de maici.

Odată cu moartea neașteptată a mitropolitului Dionisie în 1970, condițiile de la Meteore devin tot mai neprielnice vieții monahale și de isihie, așa cum o dorește Părintele, datorită numărului tot mai mare de turiști și vizitatori. Începe o perioadă de căutare a unui nou loc în care obștea să-și poată duce viața potrivit principiilor duhovnicești isihaste ale monahismului răsăritean. Așa se face că mănăstirea Simonos Petras, care mai avea doar câțiva monahi bătrâni, la moartea egumenului său, arhimandritul Haralambie, îl alege stareț pe Părintele Emilianos la 25 noiembrie 1973. Obștea de monahi se mută de la Meteore la Simonos Petras, unde viețuiește până astăzi, având ca metoc Sfânta Chinovie a Buneivestiri de la Ormylia.

Ajuns în Athos, Părintele Emilianos găsește un monahism în măsură covârșitoare conformist, legalist, fără înțelegerea duhovnicească și teologică a Liturghiei, a vieții obștești și a chiliei monahului. Acel Athos care prin gura rușilor și a monahilor de la Rusikon îl numea pe Sfântul Siluan (†1938) „Sfânt blestemat", acel Athos care refuza întoarcerea în peninsula monahală a arhimandritului Sofronie, calomniat ca spion sovietic, acel Athos care îl socotea pe Cuviosul Iosif Isihastul (†1959),

reînvietorul palamismului, drept demonizat și căzut în înșelare, acel Athos care reducea viața „duhovnicească” a monahilor la canonul de metanii și închinăciuni bătute în chilie, la participarea la slujbe și la rucodelie, fără nici un orizont mistic și patristic, acel Athos se întâlnește acum cu personalitatea luminoasă a Părintelui Emilianos, care se alătură lucrării de primenire duhovnicească a altor Stareți athoniți harismatici, cum sunt arhimandritul Efrem de la Filotheu, arhimandritul Haralambie de la Dionisiu, monahul Iosif de la Vatopedi, papa-Efrem Katunakiotul, toți ucenici ai amintitului Cuvios Gheron Iosif Isihastul, precum și Părintele Paisie sau arhimandritul Gheorghe de la Grigoriu, în strădania de readucere a monahismului athonit în adevărata sa matcă filocalică și isihastă. Lovite din toate părțile, „legiunile” oploșite în mănăstiri prin stilul de viață idioritmic se retrag de mai peste tot, supraviețuind încă pe ici și colo, mai ales sub formă de mentalitate încuiată în literă, în lege și în încrâncenat refuz al cunoașterii și al recunoașterii adevăratelor valori filocalice. De fapt, boala cultului pentru forme fără sevă, neînțelese sau prost înțelese, a legalismului, care se pretinde păstrătorul și interpretul adevărat și unic al Tradiției, nu e nici nouă în Biserică, nici doar a Athosului. Deja în secolul „de aur“ al monahismului, Sfântul Grigorie al Nyssei se plângea că „mulți din cei rânduiți la această conducere duhovnicească se străduiesc numai pentru rânduiala văzută, ca și cum ar face un lucru bun, iar despre cele ascunse, care numai de Dumnezeu sunt văzute, vorbesc prea puțin“.[2]

Așadar, anii ’70 au marcat începutul unei uimitoare renașteri a monahismului athonit prin lucrarea Stareților amintiți și a ucenicilor lor, a căror personalitate a atras la viața de

---

[2] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Viața lui Moise*, PG 44, 360D-361A.

mănăstire un însemnat număr de tineri cu studii universitare și postuniversitare. Așa s-a ajuns la înflorirea duhovnicească de azi a Sfântului Munte.

Astfel, odată așezat în fruntea Mănăstirii Simonos Petras, Părintele Emilianos s-a confruntat cu o serie de „tradiții“ aberante legate de viața liturgică și de chilie, statornicite în Sfântul Munte odată cu trecerea timpului, precum și cu un „tradiționalism“ habotnic, îngust, fără nici un orizont teologic, în schimb înverșunat. Una dintre primele sale griji a fost stabilirea unui echilibru între slujbele din biserică și programul de chilie al monahului. De aceea, a eliminat din cadrul slujbelor o serie de adaosuri analfabete liturgic și pietiste, cum ar fi citirea câte unui Acatist și/sau a Ceasurilor în timpul Sfintei Liturghii, care curmau urcușul mistagogic al Sfintei Taine, iar pe de altă parte, șterpeleau cu viclenie din timpul destinat singurătății la chilie, oferind în schimb mulțumirea înșelătoare a împlinirii unui tipic desfigurat și desfigurant. De asemenea, a redus anumite părți din citirile de la biserică, pentru ca monahii săi să se poată bucura în fiecare noapte de câteva ore bune de priveghere personală la chilie, fără a fi împovărați de o slujbă extenuantă. Un alt element asupra căruia viziunea Părintelui Emilianos s-a impus a fost frecvența împărtășirii. Deși mișcarea colivazilor învinsese, Athosul era totuși robul unor practici neortodoxe, fără fundament dogmatic, mistic și canonic, de împărtășire o dată la două, trei sau chiar patru săptămâni, sau alte soroace alese pe criterii dubioase, după îndelungi și meticuloase pregătiri, a căror importanță o depășea chiar pe cea a împărtășirii propriu-zise. Asupra tuturor acestor aspecte cititorul va găsi în acest volum remarci necruțătoare și puneri la punct insuflate și pe deplin patristice din partea Părintelui Emilianos, care își prevenea tinerii monahi asupra morbului gândirii exterioriste

și legaliste, a cărui contaminare era cu atât mai ușoară cu cât cei care îl purtau și-l răspândeau făceau parte, exteriorist ce-i drept, din slăvita ceată a aghioriților.

În viața noii obști de la Simonos Petras un rol primordial l-au jucat sinaxele. Așa cum vom vedea, Părintele socotea cuvântul duhovnicesc drept mijlocul, prin excelență, de naștere și povățuire a fiilor săi și principalul criteriu de apreciere a duhovniciei unei mănăstiri, și deplângea lipsa acestuia din viața mănăstirilor athonite ale acelei vremi. În mod organizat, de cele mai multe ori seara, după Vecernie, undeva pe malul mării sau sus în munte, dar foarte adesea și în mod cu totul neprogramat, după cum avea Părintele insuflare la cuvânt, obștea se aduna în jurul păstorului și mistagogului ei, sorbind fiecare cuvânt ca pe un izvor de viață duhovnicească. Astfel, Părintele a tâlcuit fiilor și fiicelor sale de la Ormylia multe scrieri ascetice, cum ar fi *Rânduielile* Sfântului Pahomie, *Canoanele* Sfântului Antonie cel Mare, *Vieți* de sfinți, *Cuvintele ascetice* ale lui Avva Isaia, *Capetele despre trezvie* ale Sfântului Isihie, scrieri ale Sfântului Maxim Mărturisitorul, ale Sfântului Augustin, scrieri biblice, liturgice, canonice etc., învățându-i „să-și facă sufletele vrednice de primirea Duhului”.[3] Toate acestea erau destinate numai obștii, făceau parte din viața ei de zi cu zi, erau hrana și fermentul duhovnicesc al vieții tainice în Duhul Sfânt a monahilor și nimeni nu se gândea pe atunci că ele vor deveni cândva niște cărți foarte căutate și prețuite.

Îmbolnăvindu-se în 1994, Părintele Emilianos se retrage la Ormylia, unde viețuiește până astăzi în retragere, din anul 2000 stăreția mănăstirii Simonos Petras fiind încredințată ucenicului său, arhimandritul Elisei.

După ce maicile de la Ormylia au transcris pentru prima

---

[3] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre nevoință*, PG 46, 288.

oară *Cateheza* Părintelui despre rugăciunea lui Iisus, catehezele și omiliile Părintelui fiind înregistrate pe casete, Maica Stareță Nicodimi a așezat textul peste noapte lângă patul Părintelui, care din pricina bolii nu mai putea vorbi sau scrie. A doua zi a găsit hârtiile pline de mireasmă duhovnicească și a înțeles de aici că are binecuvântarea duhovnicului ei să tipărească această *Cateheză*. Acesta a fost începutul. De atunci, din 1995 și până astăzi, au apărut deja opt volume de omilii și cateheze, și seria continuă.

Volumul de față, primul din seria de *Tâlcuiri și Cateheze* ale Arhimandritului Emilianos Simonopetritul, cuprinde tâlcuirea *Vieții Sfântului Nil Calavritul* (†1004), pe care Părintele a făcut-o în 1977 celor două obști ale sale, de maici și de monahi. Tâlcuirea este făcută unor texte alese din *Viața Cuviosului Nil*, fără a urma pas cu pas întreaga scriere. Textele urmăresc devenirea duhovnicească a Cuviosului Nil, de la chemarea sa la monahism și părăsirea lumii până la sfințenie. Alegerea textelor corespunde devenirii duhovnicești a oricărui monah. Sunt analizate de către Părintele, cu multă subțirime duhovnicească și psihologică, stările sufletești prin care trece căutătorul lui Dumnezeu, luptele duhovnicești, de gând, felurimea nevoințelor și ispitele care-l pândesc în fiecare moment al creșterii sale. Întâmplările din viața Sfântului Nil sunt un prilej pentru Părintele Emilianos să dezvolte teme duhovnicești de mare subțirime, cum sunt: felurile chemării la monahism, legătura dintre pustnicie și viața de obște, primirea ucenicilor de către stareț, libertatea duhovnicească, libertatea rugăciunii și canonul de rugăciune, ascultarea etc. Cititorul va găsi aici atât referiri directe, acide și uneori pline de un umor cu gust amar la anomaliile și deformările vieții monahale, cât și detașări critice și ziditoare față de acestea. Cele cuprinse în carte se citesc ușor, dar se împlinesc cu trudă, cu lepădare de sine și, mai ales, cu răstignirea

minții. În special cititorul traducerii românești va găsi aici orizontul unui monahism în care contează nu alergătura Martei, ci nevoința minții, a Mariei, de a sta la picioarele Domnului și a se îndulci de cuvântul Lui (cf. Lc. 10, 39-42).

Alegerea de către Părintele Emilianos a *Vieții Sfântului Nil* spre tâlcuire nu este deloc întâmplătoare. În multe din evenimentele și trăirile duhovnicești ale Cuviosului Nil, Părintele Emilianos se regăsește pe sine și experiențele sale. Așa se face că, într-o bună măsură, această tâlcuire este și un fel de autobiografie duhovnicească, ascunsă sub vălul povestirii despre Sfântul Nil. Așa se face că citind *Tâlcuirea*, avem de multe ori simțământul că viața Sfântului Nil este tâlcuită chiar de cel ce a trăit-o.

Catehezele Părintelui Emilianos s-au dovedit deja în Grecia a fi de mare ajutor tuturor căutătorilor de viață autentică în Hristos, dar mai ales monahilor, care astăzi trăiesc cu durere „lipsa celui cuvios" și „împuținarea adevărurilor de la fiii oamenilor" (cf. Ps. 11, 1), adică raritatea povățuirii duhovnicești autentice. Parcurgând cartea de față și primind cuvântul Părintelui Emilianos „nu ca pe un cuvânt omenesc, ci ca pe unul al lui Dumnezeu, care lucrează" (1 Tes. 2, 13) în cei ce-l primesc cu credință, cititorul va avea parte, în mod sigur, de adeverirea duhului și a puterii ziditoare a acestui cuvânt. Citirea cărții, dincolo de întâlnirea cu o mare bogăție de informații filocalice, este o experiență duhovnicească, o mistagogie, o inițiere în tainele vieții duhovnicești, o împărtășire de Duh, o întâlnire cu adevărata îndrumare duhovnicească, cu chipul adevăratului povățuitor. Pe cel ce caută, ea îl va ajuta să deosebească adevărul de măsluire, lumina de întuneric, pe autenticul povățuitor de cei, mulți astăzi, care „au înfățișarea cucerniciei, dar tăgăduiesc puterea ei" (2 Tim. 3, 5).

Textul grecesc din fruntea acestor rânduri – „cel ce do-

rește după Dumnezeu pururea Îl vede pe El" – cuprinde în sine polii între care s-a mișcat viața Sfântului Nil: dorul după Dumnezeu și vederea Lui. În același timp, acestea sunt și orizonturile Părintelui Emilianos, care își învață monahii, iar acum și pe cititorii *Tâlcuirii*, să-L dorească pe Dumnezeu, să-L aibă, să-L trăiască, să se lase trăiți de Dumnezeu, văzuți de Dumnezeu, umpluți de Dumnezeu. Să-L vadă pe Dumnezeu.

Cele spuse în acest prolog descoperă câte ceva din măreția și sfințenia personalității duhovnicești a Părintelui Emilianos. Unele dintre aceste cuvinte nu ar fi fost scrise niciodată de ucenicii săi care, după cum îmi spunea cândva Părintele Elisei, urmașul Părintelui Emilianos la stăreția mănăstirii, mai degrabă îi tăinuiesc măreția, decât i-o dezvăluie. Dar, pentru că „nu e nimic acoperit care să nu se descopere" (Mt. 10, 26), mi-am însușit eu, ca un hoț de mărgăritare de mare preț, această lucrare, atât prin puținele „cuvinte întunecoase" (Pilde 1, 3) ale acestui prolog, cât mai ales prin însăși asumarea traducerii acestor *Tâlcuiri și Cateheze*. Ele vor da singure mărturie despre adevăr.

I. A.

1

Viața Cuviosului Nil Calavritul, numit și „cel Nou“, a fost scrisă cel mai probabil de un ucenic direct de-al său. Cu toate acestea, biograful nu ne dă informații despre anul nașterii sau al adormirii Cuviosului, nici alte date cronologice concrete. Dintr-o inscripție pe o placă de marmură, pe care egumenul Nicolae al Mănăstirii Kryptoferris[1] a pus-o în zidul paraclisului ctitorilor mănăstirii, reiese că Sfântul a adormit la anul 1004.

Așadar, Cuviosul a trăit în veacul X-XI și s-a născut, potrivit capitolului al II-lea al *Vieții* sale, la Risiano[2] din Calavria, un oraș pe care Maica Domnului îl avea în mod deosebit în ocrotirea ei. Cuviosul fusese un dar al lui Dumnezeu făcut părinților săi, care I l-au dat cu bucurie înapoi pentru a sluji la biserica Născătoarei de Dumnezeu.

Sfântul nostru se numește „cel Nou“ în raport cu Cuviosul Nil din secolul al V-lea. Dar este vechi, pentru că există mulți mai noi, chiar și aici la Sfântul Munte. Sfântul a trăit obișnuit și simplu, ca toți oamenii, dar în același timp

---

[1] Mănăstirea Grottaferrata de astăzi.
[2] Orașul Rossano de astăzi.

a avut și putința să audă glasul lui Dumnezeu. În persoana lui se poate vedea omul care vrea să trăiască o viață ascetică. Ajungând însă în floarea vârstei, a intrat într-o ispită:

Băgând de seamă diavolul viitorul câștig duhovnicesc ce va răsări din el [din Nil]*, a început a lovi cu săgețile sale în femeile necăsătorite, arătându-le frumusețea tânărului. Nu numai la asta le atrăgea atenția, ci și la frumusețea cântării lui și la destoinicia și îndemânarea pe care le avea întru toate* [3].

Văzând diavolul, zice biograful, că mult folos va veni de la Cuviosul și că îi va fi un mare împotrivitor și dușman, a început să-și arunce neîncetat săgețile în tinerele fete, arătându-le frumusețea tânărului, și nu numai atât, ci și dulceața cântării lui, precum și vioiciunea și îndemânarea pe care le avea întru toate. Și această ispită atât de neînsemnată – nu e neapărat o ispită, ci ceva obișnuit în viață – l-a făcut să se căsătorească în cele din urmă, așa cum vedem din continuarea textului.

De aceea, nu a putut să fugă din calea feluritelor curse ale acelora [ale femeilor]*. Ci precum cerbul rănit în ficat, așa a fost vânat de una dintre acestea, care le și depășea cu mult pe celelalte în frumusețe și în bunătatea firească, dar care avea o obârșie modestă și săracă. Se căsătorește, așadar, cu ea și primul copil pe care-l au împreună a fost o fetiță.*

Viața Sfântului a început cu o nereușită. Dar este nunta o nereușită? Nu, este o taină. Însă când omul dorește să-I placă numai lui Dumnezeu, atunci căsătoria este deja o întoarcere către lume. De aceea, biograful spune *nu*

a putut să fugă din calea feluritelor curse ale acelora. Adică nu a putut scăpa de cursele femeilor, ci precum cerbul rănit în ficat, a fost robit de una dintre ele, cu care s-a și căsătorit. Primul copil pe care l-au avut a fost o fetiță.

Dar pronia atoatevăzătoare a lui Dumnezeu, Care pe toate le vede mai înainte de sfârșitul lor, știind mai dinainte preamarele folos care va fi adus prin el oamenilor și că mulți se vor face prin el moștenitori ai împărăției cerurilor, nu a îngăduit ca el să se rostogolească în groapa vieții, ci îi sădește întâi în inimă pomenirea neîncetată a morții și chinul viitoarelor munci nesfârșite din iad. Apoi Dumnezeu face să îl lupte neîncetat o foarte mare frică și o fierbințeală puternică, întocmai cum ar avea în fiece zi înaintea ochilor săi moartea cea răpitoare.

Biograful continuă să istorisească simplitatea vieții Cuviosului, din care nu știi de ce să te bucuri mai întâi: De ceea ce se pregătește pentru viitor? De ceea ce îți istorisește acum? De imaginea pe care ți-o înfățișează? De firescul vieții Cuviosului, din care Dumnezeu, ca din pietre, scoate fii lui Avraam (Lc. 3, 8)? De toate se poate bucura cineva. Cuviosul, fără să bănuiască și alte curse, – în cazul de față, cursa lui Dumnezeu – cade în prima și se însoară.

Dar pronia lui Dumnezeu, Care le cunoaște pe toate, poate și să le rânduiască pe toate fără să nimicească voința omului. Un singur lucru nu poate reuși această energie atotputernică, anume să zguduie voința omului, dar poate să folosească până și ultima picătură de vlagă a voinței unui suflet spre folosul acestuia, atunci când el se încredințează lui Dumnezeu.

În cazul nostru, fiindcă Dumnezeu știa dinainte că

Sfântul va aduce folos foarte multor oameni și că mulți vor ajunge prin el moștenitori ai împărăției cerurilor, nu l-a lăsat în lume. Asta înseamnă că dumnezeiasca pronie l-a chemat pe Cuviosul Nil la Schima monahală, fiindcă urmărea folosul oamenilor? Nu, acest lucru nu-i adevărat. Dacă tâlcuim astfel fraza corespunzătoare, transferăm de fapt propriile noastre gânduri în duhul sfântului autor, ba chiar și al conștiinței bisericești. Cu aceste cuvinte biograful vrea să sublinieze altceva: rezultatul afierosirii Cuviosului lui Dumnezeu.

Și pentru ca Dumnezeu să-l scoată din mocirla vieții, i-a dăruit amintirea neîncetată a morții, care constituie cu adevărat o harismă dumnezeiască. Adică, avea simțământul că înaintea sa era mâna lui Dumnezeu care l-a înșfăcat și l-a mutat în cealaltă viață. Unde? În chinurile iadului.

Cum Se aseamănă Dumnezeu cu omul! Cum Dumnezeu Însuși Se face om! Cum coboară și folosește până și ultima cută a sufletului omenesc pentru ca, în cele din urmă, să-l câștige pe om din moartea cea veșnică, din despărțenia sa de Dumnezeu! Dumnezeu l-a făcut pe om pentru Sine Însuși și-l înalță către Sine prin orice mijloc, mai ales cu ceea ce-i propriu fiecăruia. Vine și îi vorbește într-un fel cunoscut, cu limba tatălui său, a mamei sale, așa cum s-a obișnuit să gândească și să trăiască de mic copil. Pe bună dreptate, apostolul zice: „Toate conlucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu“ (Rom. 8, 28).

Toate, și caracterul, și moștenirea grea, chiar și cea mai slăbănoagă constituție fizică, chiar și cea mai mare febră și cea mai înfricoșătoare durere au rolul lor îndumnezeitor, pentru că îl adună pe om în el însuși. Adică sufletul, trăind moartea, durerea, bezna iadului, nu poate decât să ceară lumina, ca să i se lumineze întunecimile. Așa

CUPRINS